

Ольга ГАЗОВА,

студентка ВСП «Житомирський
торговельно-економічний фаховий коледж ДТЕУ»

КОМПЕТЕНТІСНИЙ ПІДХІД ПІД ЧАС ВИКЛАДАННЯ ДИСЦИПЛІН ЗАГАЛЬНООСВІТНЬОЇ ПІДГОТОВКИ

У сучасній педагогіці викладання дисциплін загальноосвітньої підготовки використовується велика кількість різних підходів, що лежать в основі підготовки професіонала-фахівця. У тому числі є, як уже відомі і усталені, так і нові, що увійшли в науковий обіг порівняно. Сучасна дисципліна загальноосвітньої підготовки характеризується зміщенням акцентів зі знано-орієнтованого до компетентностного підходу в освіті. Теоретичні та досить глибокі знання з широкого спектру предметів, які тривалий час були головною метою освітнього процесу, в нових умовах стають засобом, що забезпечує успішність людини в обраній ним сфері діяльності. У цьому контексті компетенція розглядається як загальна готовність людини (професіонала-фахівця, випускника, що навчається) встановити зв'язки між знанням та ситуацією, сформулювати процедуру вирішення професійного завдання.

Компетентнісний підхід - це комплекс методологічних, парадигмальних структурних компонентів, спрямований на формування компетентностей і компетенцій, заснованих на оптимальному співвідношенні теоретичних знань, умінь, здібностей, професійно значущих та особистісних якостей, що забезпечують ефективну підготовку професіонала-спеціаліста.

З визначення компетентностного підходу впливає сукупність загальних принципів цілей освіти, відбору змісту освіти, організації освітнього процесу та оцінки освітніх результатів. Сенс освіти полягає у розвитку в учнів здатності самостійно вирішувати проблеми у різних сферах та видах діяльності на основі використання соціального досвіду, елементом якого є і власний досвід учнів.

Організація освітнього процесу полягає у створенні умов для формування у учнів досвіду самостійного рішення пізнавальних, комунікативних, організаційних, моральних та інших проблем, що становлять зміст освіти. Містом, що з'єднує теоретичні уявлення з педагогічною практикою, служать принципи навчання.

Принцип - це система вихідних теоретичних положень, керівних ідей та основних вимог до проектування цілісного освітнього процесу, що впливають із встановлених психолого-педагогічною наукою закономірностей та досліджуваних у цілях, педагогічних технологіях, діяльності викладачів та діяльності студентів. До типів ознак поняття «принцип» відносяться: етимологічні, гносеологічні, логічні, методологічні та ціннісні ознаки. Кожен їх необхідний, проте разом із достатньою повнотою висловлюють об'єктивність змісту цього поняття.

Поняття походить від латинського - початок, основа. За своїм походженням принципи навчання є теоретичним узагальненням педагогічної практики, що виникають з досвіду практичної діяльності і, отже, мають об'єктивний характер.

Принципи навчання завжди відображають залежності між закономірностями навчального процесу та цілями, які стоять у навчанні. Іншими словами, це методичне вираження пізнаних законів і закономірностей, знання про цілі, сутність, зміст, структуру навчання, виражене у формі, що дозволяє використовувати їх як регулятивні норми педагогічної практики.

До основних принципів використання компетентнісного підходу для проектування процесу підготовки фахівців у професійній школі можна віднести:

1) Принцип розвитку креативного початку особистості (передбачає максимальну орієнтацію на творчий початок у навчальній діяльності школярів; спрямований формування потреби у творчості та умінь творчості);

2) Принцип професійної мобільності (передбачає підготовленість та здатність людини швидко освоювати технічні засоби, технологічні процеси, виховання потреби постійно підвищувати свою освіту та кваліфікацію);

3) Принцип модульності професійного навчання (полягає в тому, що навчання самостійно може працювати із запропонованою йому індивідуальною освітньою програмою, що включає в себе банк інформації та методичний посібник з досягнення поставлених цілей професійної підготовки; дроблення на модулі - освітні одиниці, які входять до складу навчальних блоків та дозволяють забезпечувати цілісність змісту навчального матеріалу, розвивають аналітичне та синтетичне мислення у студентів, полегшують проведення поточного та підсумкового контролю);

4) Принцип моделювання професійної діяльності у навчальному процесі (передбачає виконання вправ, що імітують майбутню професійну діяльність. За допомогою моделювання в учнів розвиваються здібності до проблемного осмислення своєї професійної діяльності шляхом постановки цілей, визначення змісту, методів та форм даної діяльності. Цей принцип реалізується на всіх рівнях навчання, оскільки допомагає проектувати ситуації не лише із майбутньої професійної діяльності, а й готує учнів до свідомої роботи під час стажувань);

5) Принцип адаптованості професійної освіти до умов ринку, що динамічно змінюються, і потреб суспільства;

6) Принцип професійної спрямованості навчання (вид взаємозв'язку у структурі освіти, включаючи і життєвий досвід, побудований з урахуванням мети формування психічної спрямованості як провідної властивості особистості, змісту соціальної та технічної сторін праці);

7) Принцип безперервної освіти (система базових ідей, які необхідно реалізувати у процесі конструювання системи освітніх установ, що супроводжують людину в різні періоди її життя).

Відповідно до розглянутої структури, поняття принцип дає можливість для орієнтації суб'єктів освітньої діяльності, формування універсальних компетенцій і регулює як зв'язку цілісної системи освіти та навчання і зміст професійного навчання. Найважливішою дидактичною вимогою цього принципу є: корисно

розглядати цю роль через модульну організацію освітнього процесу із залученням бально-рейтингової системи оцінки рівнів підготовки учнів.

Загальноосвітні предмети готують учнів до вивчення змісту предмета (природно-математичний цикл) та формування відносин у предметі (гуманітарний цикл). Точкою відліку в логічній процедурі встановлення інтеграції різних видів підготовки є розробка різноманітного методичного забезпечення (з використанням графічних засобів, інформаційно-комп'ютерних технологій) із співвідношенням кожного елемента, що входить до цієї структури, з професійною та практичною спрямованістю.

Отже, компетентнісний підхід є важливим, але лише одним із багатьох у плані методологічного аналізу та організації такого складного явища, як освіта. При цьому не можна не відзначити, що він посилює в основному практичну орієнтованість освіти, виділяючи операційну сторону результату. Ефективність реалізації принципів використання компетентнісного підходу до проектування підготовки професіоналів-фахівців у коледжі прямим чином вимагає компетентнісного навчання, аби активно формувати компетентну особистість.

ДЖЕРЕЛА

1. Зимова І. А. Компетентність людини – нова якість результату освіти // Проблеми якості освіти. - Книга 2 // Матеріали XII Всеукраїнської наради. – Х.М.: Дослідницький центр проблем якості підготовки спеціалістів, 2003. – С.4-13
2. Новіков А. М. Методологія освіти. М: 2006. - 492 с.
3. Махмутов М. І. Принцип професійної спрямованості навчання / Принципи навчання в сучасній педагогічній теорії та практиці // Міжвузівський збірник наукових праць. 1985. – С.52-56
4. Чернілевський Д. К., Філатов О. К. Технологія навчання у загальноосвітній школі: Навчальний посібник / За ред. Д. К. Чернілевського. - М: Експедитор, 1996

5. Енциклопедія професійної освіти: У 3-х т. / За ред. С. Я. Батишева. – М., 1999.